

1 3 Mart 2016, Pazar günü Ankara Kızılay'da durakta bekleyen insanları hedef alan katliam sonrasında, yazımızı yeniden kaleme alma gereksinimi doğdu. Yargıtay Başkanı'nın ve havuz medyasından bazı gazetecilerin "bir süre daha terörle birlikte yaşamaya alışmalıyız" önerisine değil katılmak, toptan reddediyoruz. Şiddet üreten hiçbir eyleme alışmayacağız. Aksine tümünün ortadan kaldırılması, kökünün kazınması için gereken siyasal, sosyal ve ekonomik önlemlerin yaşama geçirilmesinin yolunu, yordamını bulacağız. İnsan kalarak yaşamak için ikinci bir seçeneğimiz yok. Diyarbakır'da HDP mitingi katılımcıları 5 Haziran 2015'de, Şanlıurfa, Suruç'ta basın açıklaması yapacak devrimci, demokrat, sosyalist gençler 21 Temmuz 2015'de, Ankara Garı önünde, DİSK, KESK, TMMOB ve TTB'nin çağrıcısı olduğu Emek Demokrasi Barış mitingi için toplananlar 10 Ekim 2015'de, Sultanahmet Meydanı'ndaki turistler 12 Ocak 2016'da, Ankara, Merasim Sokak'da TSK personeli 17 Şubat 2016'da ve Atatürk Bulvarı'nda durakta bekleyen yurttaşlar 13 Mart 2016'da hedef alınarak öldürüldü. Öte yandan 2015 sonbaharından itibaren değişik aralıklarla, Kürt kentlerinde önce öğretmenlere idari izin, bir kısım insanın zorunlu göçü-yerinden edilmesi, sonra süresiz sokağa çıkma yasaklarının ardından yaşanan savaş ortamları. Yerlebir edilen evler, ölen bebekler, çocuklar, yaşlılar, gençler, kadınlar, erkekler. Çırlıçplak soyulup fotoğrafları sosyal medyada yayımlanan kadın bedeni, araç arkasına bağlanıp yollarda sürüklenen genç erişkin erkek bedeni, parçalanmış, yakılmış, kavrulmuş onlarca İNSAN bedeni... Yukarıda sıralananların tümü görülenler, sayılabilenler. Bir de bu olayların hepsinde yaşanan ama

sayılmayanlar var. Acı, gönül yaralanması, kırgınlık, öfke, nefret ... Yaşananların öncelikle, bu topraklarda yaşayanların doğrudan dostluklarını bozmayı, yerini nefretle, düşmanlıkla doldurmayı hedeflediği ortada. "Yaşam hakkı" hiçe sayılıyor, "barış içinde yaşama hakkı" da öyle. Yaklaşık beş ay içinde başkan-timizde üç, ülke genelinde dokuz ay içinde doğrudan sivilleri hedefleyen altı patlama yaşandı. Yüzlerce ölüm, yaralanma ve sakat kalma. Olaylardan biri dışında, öldürülenlerin hepsi bu ülkenin yurttaşı. Can güvenliğini-yaşama hakkını da barış içinde yaşama hakkını da sağlama sorumluluğu devletin. Hem de yurttaşları arasında herhangi bir ayırım yapmadan. Yukarıda ana başlıklarıyla sıralananlar devletin bu ödevini yerine getiremediğinin-getirmediğinin çok önemli göstergesi. Devlet, olaylar öncesinde yurttaşlarının özgürlüklerini de koruyarak bu saldırıları engelleyemiyorsa iki neden akla geliyor: İlki, "bu işi beceremiyor" olabilir. İkincisi ise "bu işi becermiyor" olabilir. Bu iki olasılıktan hangisinin geçerli olduğunu ya da olmadığını kanıtlayan bir veriye sahip değiliz. İşimiz de değil. Bununla birlikte, dünya siyasi tarihiyle ilgili sınırlı okuması, bilgisi olanlar bile benzer biçimde "KORKUYLA KORKUTMAK" ve otoriteye rıza göstermeyi sağlamak gibi durumların genellikle halk hareketine dayanmayan rejim değişiklikleri öncesinde sıklıkla yaşanmış olduğunu anımsayacaklardır. Umalım ki ülkemizde yaşadıklarımız, böyle bir gelişmenin ayak sesleri, öncülleri olmasın.

Yaşam bir yandan yukarıda paylaştıklarımız kadar karanlık ve acımasızlığı ile devam ederken, öte yandan günlük işler de sürüyor. Bunlardan bir tanesi de 2016 yılı Bütçe Kanunu. Bilindiği gibi 7 Haziran 2015 genel seçim sonuçları kadük edilince,

ülkemiz tarihinde ilk defa seçim hükümeti kurulmuştu. Uzun tartışmalardan sonra kurulan 63. Hükümet, 1 Kasım seçimlerinin sonrasında, 17 Kasım 2015 tarihinde kurulan 64. Hükümete görevi devretti. Söz konusu tarihlendirme ülkemizde bir ilkin daha yaşanmasını beraberinde getirdi. Mali yılın Bütçe Kanunu, yıl başladıktan 70 gün sonra TBMM'de kabul edilebildi.

Bununla birlikte, AKP hükümetlerinin bütçe dışı harcamaları tercih eden bir özelliğine de dikkat çekmek gerekmektedir. Bütçenin GSYİH içindeki payı, AKP Hükümeti öncesinde, 2002 yılında %34.1'iken, 2003'de %31.1'e, 2004 yılında ise %27.2'ye geriletilmiş, 2013 yılında %26.0, 2014 ve 2015 yıllarında %25.8 olarak gerçekleşmiştir. Kamusal giderlerin karşılanmasında genel bütçenin tercih edilmemesi olarak tanımlanabilecek bu durum, AKP hükümetlerinin devletin gelir ve giderlerinin TBMM denetiminin dışında kalmasını tercih ettiğinin de bir göstergesidir.

Hükümet, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2016 yılında, Sağlık Bakanlığı (SB) ve bağlı kuruluşları (BK) için, toplam 25 milyar 574 milyon TL'lik bir bütçe önermektedir. SB ve BK'leri için önerilen bu miktar, toplam bütçenin ancak %4.0'ünü oluşturmaktadır. Yaklaşık 25,5 milyar TL'lik SB ve BK'leri bütçesinde, SB'nin payı, 4 milyar 213 milyon TL ile %16.47'iken, en büyük pay, %46.73 ile (11 milyar 951 milyon TL) doğrudan herhangi bir sağlık hizmeti üretmeyen, yalnızca yönetsel işlevi olan Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu'nun, ikinci büyük bütçe de %35.62 (9 milyar 111 milyon TL) ile Türkiye Halk Sağlığı Kurumu'nundur. Hükümet, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü bütçesi için 140 milyon TL (%0.55), Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

bütçesi için 117milyon TL (%0.46) ve 2015 yılında kurulan Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı için de 42milyon TL (%0.16) önermektedir.

Bu bilgiler ışığında, SB ve BK'nin 2016 yılı toplam merkezi yönetim bütçelerinden kişi başına düşen pay 320 TL'dir. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından 2016 yılında, kişi başına koruyucu sağlık hizmetleri için 114 TL harcanabilecektir.

Bütçede doğrudan sağlığımıza harcanmak için ayrılan gerçek miktarı bulabilmek için personel ve sosyal güvenlik devlet prim giderleri dışında kalan üzerinden hesaplama yapmamız gerekir. Buna göre, 2016 yılı için SB ve BK bütçelerinin ancak %41.6'sı, 10milyar 617milyon TL'si doğrudan hizmet için harcanabilecektir. Bu hesaplama göre, SB ve BK'nin 2016 yılı toplam merkezi yönetim bütçelerinden yapılabilecek kişi başına sağlık harcaması 133 TL ile sınırlıdır. Aynı şekilde Türkiye Halk Sağlığı Kurumu da kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri için 6milyar 919milyon 126 TL'lik bütçeye sahiptir ve kişi başına yalnızca 87 TL harcanabilecektir.

Sağlık Bakanı Müezzinoğlu, 2016 Bütçe sunumunu 10 Şubat'ta yaptı. Konuşma sistematiği, slaytların sırası bir öncekinin hemen hemen fotokopisi biçimindeydi. Önceki yıllara göre daha az sayı, rakam verdi. Sunduğu verilerle ilgili kaynak göstermemeyi tercih etti. Önceki yıllar için koydukları hedefe, özellikle ulaşamadıklarına yönelik herhangi sorgulama yapmadı.

Örneğin, 2015 yılı bütçe konuşmasında, aile hekimi sayımızın 2014 yılında 22.497'ye ulaştığını ve 2017 yılında aile hekimi başına düşen nüfusu 3000'in altına düşürmeyi hedeflediklerini açıkladı. Bakan, 2016 yılı Bütçe sunumunda ise, 2015 yılında, aile hekimi başına düşen nüfusu 3.609, 2016 yılı hedefini de 3.200'ün altına düşürmek olduğunu paylaştı. Bakan'ın verdiği rakamları kullanarak yaptığımız hesaplama göre, 2014 yılında aile hekimi başına

Mdüşen nüfus ortalama 3454 kişi. Bu sayı 2015 yılında yaklaşık %4.5 artarak, 3609 kişiye yükseliyor. Çünkü, yine Bakan'ın verdiği verilerden yaptığımız hesaplama göre, nüfusunuzun artmasının yanı sıra, aile hekimi sayımız 21818'e geriliyor. Ancak, ne bir durum değerlendirmesi ne de hedefte herhangi değişiklik görülüyor. Aile hekimleri ile aynı birimde çalışan ebe ve hemşireleri mesleki olarak hiçleştirip aile sağlığı elemanı olarak tanımlamaları bir yana, yeni adlandırmayla bile olsa ne herhangi bir sayı veriliyor ne de kendilerinin oradaki varlığından bahsediliyor. Aşılama hizmetleriyle ilgili olarak da hiçbir sayısal verinin paylaşılmamış olması dikkati çeken bir başka durum. Bebek ölüm hızı verisi ise hem TÜİK hem de araştırma sonuçlarına göre yarı yarıya azaltılmış!

Bakan, 2015 Bütçe sunumunda kişi başı hekime müracaat sayısını 2014 yılı için aile hekimliğine 2.9, hastaneye 5.3 ve toplam 8.2 olarak açıklamıştı. Buna karşın, son sunumunda 2014 yılı için aynı veriyi 2.8, 5.5 ve 8.2 olarak açıklamış olması dikkat çekiyor. Bu tutumun akla gelen ilk yorumu, 2015 yılı ile ilgili olarak, kişi başı hekime müracaat sayısında herhangi bir değişiklik yokken (8.3), aile hekimliğine başvurudaki azalmanın (2.7), beraberinde de hastaneye başvurudaki artışın (5.6) küçük değişiklikler olarak algılanmasını sağlamak çabası olduğu. Eğer herhangi bir değişiklik yapılmadan sunulsa, 2013, 2014 ve 2015 yılları için aile hekimliğine başvuru 2.9, 2.9 ve 2.7 olarak, hastaneye başvuru da 5.3, 5.3 ve 5.6 olarak yazılacak ve her yıl kullanılan grafik buna göre hazırlanacak ve değişim dikkat çekecek.

Bakan'ın tutmayan bir hedefi de 2015 yılı için kamu ilaç harcaması ve ilaç kutu sayısı. Kamu ilaç harcaması 2milyar 89milyon kutu için 16milyar 95milyon olarak hedeflenmişken, 2milyar 46milyon kutu için 19milyar 349milyon TL olarak gerçekleşmiş. Başka bir ifadeyle, Bakan, 2015 Bütçe sunumunda kamunun kutu başına

8.1 TL harcayacağını hedeflemişken, 2016 Bütçe sunumunda bu hedefin şaştığını söylemese de %17.3'lük bir yanılıyla 9.5 TL olarak gerçekleşmiş olduğu bilgisini verdi.

Bakan'ın sunumlarındaki en istikrarlı bölümlerden biri Sağlık Yatırımları içindeki Şehir Hastaneleri. Hedefledikleri yatak sayısını her sunumunda aşağı çekiyor. Bütçe sunumunun ilkinde (2014 Bütçesi) 51.774, ikincisinde 50.541 ve 2016 Bütçe sunumunda da 42.896 yatak kapasitesine ulaşmayı hedeflediklerini açıkladı. Sunumda hedef küçültmelerinin yanıtı yok.

Bakan, her üç sunumunda da cepten yapılan sağlık harcamasının toplam sağlık harcaması içindeki payı için karşılaştırma verisini 2002 yılı ve %19.8 olarak verirken, AKP hükümetleri için ise her defasında tek bir yılın verisini paylaşıyor. İlk sunumunda 2012 yılı için %15.4, ikinci sunumunda 2013 yılı için %16.8 ve son Bütçe sunumunda da 2014 yılı için %17.8 olarak yer vermiş olmakla birlikte, bunların üçünü birlikte sunmuyor. Kendi hesaplamalarına göre bile yaklaşık %9 ve %6'lık artışlar söz konusu. Bakanlığın bu hesaplamalarında, SGK sağlık primi ve katkı payları ile fark bedeli için yaptığımız sağlık harcamalarının cepten harcamalar olarak kabul edilmediğinin altını bir defa daha çizelim. Söz konusu bu harcamaları da dahil ettiğimizde kişiler tarafından sağlık için yapılan harcamaların payının %80'i geçtiğini daha önce paylaşmıştık.

Bu sayımızda sizinle buluşturduğumuz "Yaşamın Son Döneminde Sağlık Hizmetleri" başlıklı dosyamızı Murat Civaner arkadaşımız hazırladı. Kişi ve ilgili kuruluşların yazılarının yanı sıra, TTB ve Dünya Tabipleri Birliği'nin karar metinlerinin yer aldığı, emek yoğun bir çalışmayla hazırlanabilen dosya ile konuyla ilgili bilgi ve metinlere bir arada ve hızlıca ulaşmamızı da sağlayacak. Korkuya teslim olmayalım.

Sevgi ve dostlukla...